

Kolektivní smlouvy vyššího stupně bude možné rozšiřovat

Poslanecká sněmovna přehlasovala Senát a schválila novelu zákona o kolektivním vyjednávání. Důvodem pro vypracování této nové právní úpravy byla skutečnost, že Ústavní soud svým nálezem vyhlášeným pod č. 199/2003 Sb. zrušil ustanovení § 7 zákona č. 2/1991 Sb., o kolektivním vyjednávání, dnem 31. března 2004, a to z důvodů ústavně právních. Ústavní soud přitom sám nepopřel institut rozšiřování závaznosti kolektivních smluv vyššího stupně, což dosvědčuje i fakt, že odložil účinnost nálezu a tím vytvořil čas pro přípravu nové právní úpravy.

Schválená novela zákona o kolektivním vyjednávání nově upravuje rozšiřování závaznosti kolektivních smluv vyššího stupně na další zaměstnavatele. Tento institut slouží především k tomu, aby se zabránilo neodůvodněné konkurenční výhodě těch zaměstnavatelů, kteří se brání kolektivnímu vyjednávání nebo sice kolektivně vyjednávají, ale nechtějí poskytovat svým zaměstnancům výhody, které jsou u obdobných zaměstnavatelů obvyklé a přiměřené, čímž si vytvářejí výhodnější cenu práce a lepší postavení na trhu na úkor svých zaměstnanců. Zároveň je rozšiřování závaznosti kolektivních smluv vyššího stupně uznáváno jako opatření státu na podporu kolektivního vyjednávání podle Úmluv a Doporučení Mezinárodní organizace práce.

Ústavní soud potvrdil, že institut kolektivního vyjednávání a s ním spjatý efekt rozšíření působnosti kolektivních smluv splňuje podmínky vhodnosti i potřebnosti. V odůvodnění Ústavní soud naznačil i různé možnosti koncepce právní úpravy. Podle něj je plně věcí zákonodárce, stanoví-li proceduru rozšíření působnosti formou správního řízení s možností soudního přezkumu, anebo formou obecného normativního vymezení celé skupiny zaměstnavatelů, na kterou se rozšíření vztahuje, a to s možností soudního přezkumu.

MPSV nakonec zvolilo cestu, kterou naznačil Ústavní soud ve svém odůvodnění, a to **obecné normativní vymezení celé skupiny zaměstnavatelů**, na které se závaznost kolektivní smlouvy vyššího stupně bude rozšiřovat, a to za podmínek stanovených přímo v zákoně. Soudní přezkum je možný také v intencích naznačených Ústavním soudem. **Zákon nepočítá s možností správního řízení, protože by celý proces neúměrně prodloužilo.** V praxi to tedy bude znamenat, že **pokud budou splněny podmínky zákonem stanovené, rozšíří se závaznost dané kolektivní smlouvy vyššího stupně na určitou skupinu zaměstnavatelů přímo ze zákona.** Tím bude proces rozšíření závaznosti transparentní, relativně rychlý a bude nezávislý na momentální politické vůli či uvážením státního orgánu.

Konkrétní postup rozšiřování kolektivních smluv vyššího stupně byl během minulých let upřesňován, a to za účasti sociálních partnerů a byl vždy schválen Plenární schůzí Rady hospodářské a sociální dohody.

Problematiku rozšiřování závaznosti kolektivních smluv na další zaměstnavatele právo Evropského společenství ani mezinárodní smlouvy, kterými je Česká republika vázána, výslovně neupravují. Rozšiřování závaznosti

kolektivních smluv vyššího stupně – v zemích Evropského společenství se jedná o odvětvové či sektoriální – je běžné nejen v bývalé patnáctce, ale i v nově přistoupivších 10 zemích.

Nová právní úprava rozšiřuje závaznost jen takové kolektivní smlouvy vyššího stupně, která byla buď uzavřena organizací zaměstnavatelů, jejíž členové zaměstnávají v odvětví největší počet zaměstnanců, anebo příslušným vyšším odborovým orgánem, který v odvětví jedná za největší počet zaměstnanců.

V případě, že je pro zaměstnavatele závazných více kolektivních smluv, které obsahují ujednání o stejném druhu nároků, náleží zaměstnanci plnění, které je pro něj nejvýhodnější. Ministerstvo práce a sociálních věcí je povinno zaslat kolektivní smlouvu vyššího stupně v elektronické podobě úřadům práce. Ty umožní každému, kdo o to požádá, do těchto smluv nahlédnout a seznámit se s jejím obsahem na nejbližším dostupném místě.

Novelu zákona musí ještě podepsat prezident. Účinnosti tento zákon nabude prvním dnem měsíce následujícího po dni jeho vyhlášení.

Kateřina Beránková, tisková mluvčí MPSV

Ministerstvo práce a sociálních věcí, Na Poříčnickém právu 1, 128 01 Praha 2

Kateřina Beránková, tisková mluvčí MPSV, tel.: 221 922 359, e-mail: katerina.berankova@mpsv.cz

Vladimír Hrubý, vedoucí tiskového oddělení, tel.: 221 922 503, e-mail: vladimir.hruby@mpsv.cz

www.mpsv.cz, www.noviny-mpsv.cz

Ministerstvo práce a sociálních věcí vzniklo v roce 1990. Do jeho kompetence spadá sociální politika (problematika zdravotně postižených, sociální služby, sociální dávky, rodinná politika apod.), sociální pojištění (důchody, nemocenské, apod.), oblast zaměstnanosti (trh práce, podpora zaměstnanosti, zahraniční zaměstnanost apod.), pracovněprávní legislativa, bezpečnost a ochrana zdraví při práci, rovnost žen a mužů, migrace a integrace cizinců, oblast čerpání finanční pomoci z ESF, atd. V resortu pracuje přibližně 15 000 zaměstnanců. Mezi organizace, které MPSV metodicky řídí, patří úřady práce, Česká správa sociálního zabezpečení, Český úřad bezpečnosti práce, inspektoráty bezpečnosti práce, Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí. MPSV přímo spravuje pět ústavů sociální péče - DÚSP Tloskov, ÚSP Zbůch, ÚSP Brno-Chrlice, ÚSP Brno-Královo Pole a ÚSP Hrabyně. Mezi příspěvkové organizace v resortu patří Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, Institut výchovy bezpečnosti práce a Výzkumný ústav bezpečnosti práce.